

«Det er ikke så lett å lære matematikk om en ikke har tro på egne muligheter til å lære», skriver Mari Rege.

✉ KRISTIAN JACOBSEN

Fremtidens skole

KOMMENTAR: En skole som systematisk støtter opp om elevenes sosiale og emosjonelle utvikling, kan gi en mer omstillingsdyktig, lærende og innovativ arbeidsstyrke.

Mari Rege

økonomiprofessor ved handelshøgskolen, UiS

Vi mennesker har blitt sårbare i et kunnskapsbasert arbeidsliv med hyppig automatisering og digitalisering. Krav til omstilling kommer stadig oftere. Uten tillit til at man kan lære nye ting og mestre nye oppgaver, uten appetitt for nye utfordringer, og uten evne til å tilpasse seg nye medarbeidere og samarbeide, kommer en fort til kort som arbeidstaker. For de som mister jobben, er evner til å være fleksibel og tenke kreativt om anvendelsen av egen kompetanse, samt ta initiativ for å skape seg nye muligheter, ofte avgjørende for å få ny jobb. På fagspråket går alle disse evnene under betegnelsen sosiale og emosjonelle kompetanser.

Jobber forsvinner

Det er ikke kun for å takle omstilling og jobbtap at sosiale og emosjonelle kompetanser er viktige. Forskning viser at jobbene som ikke krever sosial og emosjonell kompetanse stadig forsvinner. For eksempel, viser en ny studie fra Harvard-professor David Deming at det blir færre og færre jobber for mennesker som kun er gode i matematikk. Forklaringen er at de lett kan erstattes med datamaskiner. Mennesker som både er gode i matematikk og har sosial kompetanse, blir imidlertid stadig mer etterspurt.

Tro på egne muligheter

OECD-rapporten «Skills for Social Progress: The Power of Social and Emotional Skills» handler om hvordan en skole som systematisk støtter opp om elevenes sosiale og emosjonelle utvikling, vil gi en mer inno-

vativ, lærende og omstillingsdyktig arbeidsstyrke. Rapporten bygger på omfattende forskning i psykologi og økonomi.

Kanskje ikke så overraskende viser denne forskningen at elevenes sosiale og emosjonelle kompetanser er viktige for elevenes faglige læring, og for hvordan de senere lykkes med utdanning, arbeid og i eget liv. Mer oppsiktsvekkende viser den også at sosiale og emosjonelle kompetanser i stor grad påvirkes av oppvekstmiljøet. Heldigvis er dette ikke noe som man enten er begavet med eller ikke.

Det å være psykisk robust, engasjert, utholdende, løsningsorientert, våge å hevde seg, nysgjerrig, og ha tro på egne muligheter og evner oppfattes gjerne som medfødte og fastlåste egenskaper, men slik er det ikke. Sosiale og emosjonelle kompetanser kan utvikles og læres. Her er foreldrene viktige, men flere intervensjonsstudier viser at også skolen kan gjøre mye for å støtte opp under barnas sosiale og emosjonelle utvikling.

Feirer feil

Det regjeringsoppnevnte Ludvigsenutvalget, som jeg selv var medlem av, var tydelig på at skolen må jobbe mer systematisk med elevenes sosiale og emosjonelle læring (NOU 2015: 8. Fremtidens skole). Mange skoler jobber allerede godt med dette, samtidig som de strever med begrenset kompetanse hos lærerne. Dagens lærerutdanning gir dessverre lite kompetanse i hvordan man støtter elevene sosialt og emosjonelt. I tillegg er det begrenset med læreverktøy og verktøy tilpasset norsk kontekst.

I noen av de mest anerkjente offentlige skoledistriktene i USA har en systematisk lærerpraksis som styrker elevenes sosiale og emosjonelle kompetanser blitt en selvfølgelighet. I disse klasserommene feirer man at man gjør feil – for når man har gjort noe feil har man en

mulighet til å lære. Man normaliserer opplevelsen av at det er vanskelig å lære – for om alt er lett lærer man jo ingen ting. Man har tydelig tro på og forventning til at alle elever kan lære mer i alle fag med innsats, gode læringsstrategier og støtte fra lærerne og med elever. På ungdomsskolen, hvor det gis karakterer, får elevene grundig tilbakemelding om hvordan de kan gjøre det bedre, og deretter får de ofte en mulighet til å forbedre karakteren. Man heier frem nysgjerrighet og engasjement for å lære noe nytt. Man verdsetter forskjeller og viser hvordan mangfold kan få en til å tenke på helt nye ting. Man heier frem raushet – for å gi og hjelpe andre gjør livet mer meningsfullt. Man normaliserer vonde følelser som ensomhet, stress og nedstemthet som noe alle mennesker til tider opplever, og gir samtidig elevene strategier og verktøy for å møte slike følelser.

Styrker faglige prestasjoner

Det er viktig å understreke at slike skoler, som jobber systematisk for å støtte elevenes sosiale og emosjonelle utvikling, ikke står i motsetning til en kunnskapsorientert skole. Tvert imot viser flere randomiserte kontrollerte forsøk at dette arbeidet, i tillegg til å styrke elevenes sosiale og emosjonelle kompetanse, styrker de faglige prestasjonene.

Dette burde vel ikke overraske: Det er ikke så lett å lære matematikk om en ikke har tro på egne muligheter til å lære eller ikke våger å be om hjelp. Det er ikke så lett å lære samfunnsfag om en ikke har tro på egne meninger og våger å delta i klassediskusjonen. Det er vanskelig å konsentrere seg om norskoppgaven når en bekymrer seg for at en ikke har noen å være sammen med i friminuttet.

Å satse på elevenes sosiale og emosjonelle kompetanser er et tiltak som også gir mer læring i fag. Det er dette vi bør bruke ressurser på i norsk skole, fremfor mastergrader for lærere i grunnskolen som allerede har tatt sin utdanning og ikke er motiverte for en mastergrad.

Heldigvis er dette ikke noe som man enten er begavet med eller ikke

Twitter: @MariSRege